

Deformovat scénu = protest umělecké logiky proti logice myšlení životního, vytvoření hierarchie uměleckých pojmů zdánlivě bez ohledu na neustálou korespondenci umění s obdobnou hierarchií životní.

Dobrovolné odmítnutí iluzivních kvalit v umění (tvořících námětově asociativní část uměleckého díla, integrující část umění a života, tj. podněcující k emotivním až iluzivním analogiím mezi uměním a životem).

Odmítnutí kvalit estetických, aby se docílilo jasné názornosti u kvalit ryze uměleckých, jak již řečeno, neiluzivních.

„Milovat věčně“ lze na scéně říci, ale uvědomme si, i provést. Věčnost ve třech hodinách. Objektívni čas nutno nahradit subjektivním časem, jehož mírou je intenzita prožitku. Ale bude opravdu tato věčnost sankcionována subjektivně? Vykládejme věc raději jako rozdíl dvou evidencí. Pojem v životě nezachytitelný nebo vedlejší může být v umění „obsahovou“, konstruktivní složkou soudu. „Deformovat“ životně evidentní akt, toť akt podle zákonů této nové evidence, a byla-li Řekovi na scéně dosti průkaznou evidence politickomravní, pokusíme se vědomě o evidenci ryze divadelní. Každá naše deformace a jevištní pojem ji musí mít — splnění určité logické formy stane se průkazným pro správnost soudu v očích diváka.

Příklad: deformovat lze herce. Nemyslím tím drobné de-

formace rukou, nohou, ale dynamizaci celé scény podle tělesných velikostí. Je tu zřejmý vliv filmové techniky. Divadlo ovšem nemůže a ani nechce přiblížit detail toho druhu jako fotografie, ale bude pracovat poněkud specificky pro diváka filmem jasnovidnějšího. Vzpomeňme jen staroegyptských reliéfů s králi, kteří dobývají město — rytci pro určité kvality primitivní mentality vyrůstá král do mnohonásobných rozměrů nad cizí i domácí bojovnický. Nuže, dejme herci, ovšem ne vždy, vystupovat z figurínového davu maskovaných dětí. Získáme tím obdobu veselé hrůzy, pocíťované při pohledu na loutky a plynoucí ze symboličnosti podvědomě cítěné za různou dimenzionalitou osob.

deformovat lze prostor: Kiesler

deformovat lze čas v jevištní hodnoty

groteska — vědomá deformace citů, aktů atd. všedního života

(Nejde zde o výčet možných deformací, ale o jejich logické umístění.)

Shrňme malou pantomimou pojmů:

jevištní iluze — umění emoce za pomoci kvalit také estetických, jevištní pojem (= deformovaný životní) — umění emoce za pomoci kvalit jen uměleckých.

Deformace Na jevišti jevištní evidenci

Sylogismus umění různí se s životním i vědeckým.

Jeviště zítřka však nechce deformovanou skutečnost životní, ale primární skutečnost jevištní. A pak jen obdobou lze mluvit o deformaci. Pravá deformace je jen přípravnou metodou nového realismu SCÉNY. Cesta — prostřednictvím analogií.

(Pásmo 1, č. 13–14, červenec 1925)